

เทศน์เช้า วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๙

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันศีล วันธรรมนะ วันศีล วันศีลคือวันหยุดการทำความชั่ว วันสุญ
วันสุญคือวันกว้าหน้าเอาแต่ความชั่วใส่ตัวเอง

ถ้าวันศีลๆ เรามีศีลมีธรรมของเรา ถ้ามีศีลมีธรรมของเรานะ เรามีความปกติสุข ถ้ามี
ความปกติสุขในหัวใจของตน อยู่ที่ไหนมันก็ร่มมันก็เย็นของมันทั้งนั้นนะ แต่ถ้ามันมีแต่ความ
สุญของเราในหัวใจ มันมีแต่ไฟแต่ไฟ อยู่ที่ไหนมันก็ร้อน นี่มันร้อนโดยข้อเท็จจริงในหัวใจของ
ตน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ หรือหัวใจของสัตว์โลก หัวใจของสัตว์โลกตัวร้ายกาจนัก คิดดี คิดชั่ว
คิดร้าย คิดทำลายตนเอง ไม่ได้ทำลายใคร

คนที่ชั่วๆ ในสังคม ในโลกนะ มันทำลายล้างกันไปทั้งนั้นแหละ แต่การทำลายล้างนั้น ใน
พระพุทธศาสนา คือเขาทำลายตัวเขาเอง เขาสร้างเวรสร้างกรรมในหัวใจของเขา เขาสร้างเวร
สร้างกรรมที่เขาต้องชดใช้เวรใช้กรรมที่เขาทำทั้งนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระโพธิสัตว์ๆ ใจ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย
เวลาเราพูดถึงคุณงามความดี พระโพธิสัตว์ๆ มันจะเป็นไปได้อย่างนั้นหรือ มันแทบจะเป็นไป
ไม่ได้ แต่คนที่ฝึกหัดมานั้นเป็นอย่างนั้นโดยธรรมชาติในหัวใจของเขา ทำคุณงามความดีโดย
ความพอใจของตน ทำสิ่งใดมีแต่ความปกติสุขในหัวใจของตน ถ้าหัวใจของตน นั้นนะได้สร้าง
สมบุญญาธิการมาใจ พันธุกรรมของจิตๆ ได้สร้างอำนาจวาสนามามากน้อยขนาดไหน

ถ้าสร้างอำนาจวาสนามามากน้อยขนาดไหน เห็นไหม สร้างคุณงามความดี คุณงาม
ความดีแล้วนั่งด้วยนะ ดูอย่างในหลวงรัชกาลที่ ๙ สร้างคุณงามความดีทั่วโลก ทั้งโลกต้อง
คารวะ แต่ท่านนั่ง ท่านเฉย ไม่เห็นมีอะไรเพิ่มพูนขึ้นมาจากในหลวงรัชกาลที่ ๙ เลย แต่บุญกุศล
อันมหาศาลในหัวใจของท่านนั้นนะ เก็บในหัวใจของท่านไว้ แล้วท่านก็นำของท่านไปแล้ว
สวรรคต แล้วก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสร้างคุณงามความดีๆ พระโพธิสัตว์ๆ

เราจะสร้างคุณงามความดีของเรา ไม่ต้องปรารถนาว่าถึงกับพระโพธิสัตว์หรือ พระโพธิสัตว์นี่เป็นแค่ชื่ออะ แค่ว่าคิดคุณงามความดี เราปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ก็เป็นพระโพธิสัตว์แล้ว แต่ถ้าเราขาดสติไป ตามมารๆ นั้นมันเผาผลาญใจของตน อันนั้นนะความเร่าร้อน

พระโพธิสัตว์ต้องใครเขียนชื่อให้ ใครต้องเป็นคนตั้งชื่อให้

ความจริงในใจเรา เรารู้ทั้งนั้นนะ ใครก็เป็นได้ มันเป็นการปรารถนาใจ อธิษฐานบารมี อธิษฐานแล้วตั้งใจทำ แล้วทำของเราให้ได้

อธิษฐานธรรมนะ แขนงไว้ในใจ แต่กิริยาระรานเขาไปทั่ว ทำลายเขาไปทั่ว โดยคิดว่าตัวเองเก่ง

ไร้สาระ เกรกรรมทั้งนั้นนะ

ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำ เราดูองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำคุณงามความดีของท่าน ท่านอยู่ในป่าในเขาของท่านทั้งนั้นนะ แล้วมันสงบสุขของท่านไง ทำก็ทำแต่ตัวของท่าน

แล้วจิตมันกระดิก มันรู้แล้วแหละ มันค้น ใ้มันก็เหมือนกัน จะปฏิบัติ ใครไม่รู้ไม่เห็นไม่ได้ โฆษณาชวนเชื่อไป ๕๐๐ ชาติ ภาวนาไม่เป็น

แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำของท่านได้ แล้วทำของท่านได้นะ แล้วเวลากิเลสในใจ มันร้ายกาจนัก เวลาร้ายกาจนัก มันค้นมันดิ้นมันรน มันเผาผลาญมันทั้งนั้นนะ แล้วเวลาทำมันทำไปข้างนอกใจ แล้วเวลาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา

การเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สัตว์สังคมทำลายล้าง ทำร้ายกันมากมายมหาศาล เอาัดเอาเปรียบขึ้นมาเพื่อว่าเป็นผลประโยชน์ของตน เป็นความสุขของตน

ไร้สาระ มันจะเป็นความสงบสุขได้อย่างไร มันจะเป็นผลประโยชน์ของตนได้อย่างไร อยู่คนเดียวมันก็คิดแล้ว ความลับไม่มีในโลก เอ็งนะทำ หน้าระรื่นเขียว แต่หัวใจมันว่าเหว

คนที่มศีลมีธรรม อยู่ที่ไหนไม่ต้องให้ใครมายุ่ง จิตมันสงบสุขของมัน ยิ่งอยู่คนเดียวยิ่งมีความสุข แล้วก็ทำความเพียรของตน

ถ้าทางโลกเขาก็ประกอบกิจการงานของเขา ถ้านักบวชๆ ก็นั่งสมาธิภาวนาของตนในจิตใจมันสงบระงับเข้ามา มันมีความปกติสุขของเขา ถ้าความปกติสุขของเขา นั้นนะรากฐานรากฐานของคนจะทำคุณงามความดีต่อเนื่องไป

เวลาทำคุณงามความดีต่อเนื่องไป มันมีฐานของมัน มันมีมาตรฐานของมัน มันไม่ไประไปราน ไปแะไปเวียน ไปเกาะไปเกาะใครให้มันวุ่นวายไปทั่ว เขาต้องการความปกติสุข เขาไม่ต้องการไอ้พวกแมลงหวี่ แมลงวันมาเกาะมาไซ้ให้มันวุ่นวายหรือ เราไม่ควรทำตัวอย่างนั้น ถ้าทำตัวอย่างนั้น มันก็เป็นสิ่งที่เรื่องไร้สาระอยู่อย่างนั้น

สิ่งที่เป็นความดีๆ ความดีของเรา แล้วถ้าเป็นความดีของเรา อารมณ์ที่มันคิดนั้นแหละ นั้นแหละแมลงหวี่ แมลงวันทั้งนั้นนะ เวลามันเกิดขึ้นมา เรารู้อย่างไร ถ้าตั้งสตินะ เราจะรู้เองเห็นเอง มันจะเกิด มันจะดับอย่างไร เราเท่าทัน แล้วเท่าทันนะ เคารพ ขอบคุณ ขอบคุณเลยนะ ถ้าเรารู้ เราเห็นแล้วมันดับ เราควบคุมตัวเองได้ มันจะดีของมันขึ้นไป พัฒนาของมันขึ้นไป

แต่ถ้าแมลงหวี่มันมาเกิดขึ้น มันเป็นฝูง แล้วมันเที่ยวทำลายเขา แล้วมันว่ามันยิ่งใหญ่ เห็นไหม

นี่ไง กลุ่มไลน์นี้ สร้างกลุ่มกันขึ้นมา แล้วก็เที่ยวลากเขา

มันเป็นเรื่องไร้สาระ

กลุ่มไลน์มันก็เป็นกลุ่มของมันนะ จิตหนึ่ง จิตที่เวียนว่วายตายเกิดในวัฏฏะจะไปเกิดเป็นสัตว์นรกหรือเวจี ก็เกิดหนึ่งทั้งนั้นนะ แล้วถ้ายังส่งออกไป มันก็เป็นเรื่องของสังคม เรื่องของโลกทั้งนั้น แล้วก็คอยอดคอยไม่ว่าตัวเองมีธรรมนะ เข้าใจเรื่องต่างๆ ไปหมดเลย แต่ไม่รู้จักตัวเอง ถ้ารู้จักตัวเองเมื่อใด คอตกทันที สิ่งที่เราส่งออกไปมันเป็นเรื่องไร้สาระทั้งนั้น สิ่งทีเรื่องไร้สาระนะ

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดเป็นคน เป็นสัตว์สังคม มันต้องมีสังคมอยู่แล้ว คนหนึ่งจากคนไม่ได้ หนึ่งจากสังคมทั้งหมดได้ ก็หนึ่งตัวเราไม่พ้น หนึ่งตัวเราไม่ได้ แต่พอจิตมันสงบเข้ามานะ โอ้โฮ! มนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่ อยู่คนเดียวนี้มนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่ ครอบสามโลกธาตุ สมาธิมันเกิด มันคลุมหมดเลยสามโลกธาตุ เยี่ยมเลย มันไม่ต้องให้ใครยกย่องเลย

แต่ภาวนากันทั้งปี่ทั้งชาติไม่เคยทำ ทำไม่ได้ ทำไม่เป็น ทำไม่เห็น ปากเปียกปากแฉะ ไร้สาระ ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย

ถ้าเมื่อใดเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา มนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่ ครอบสามโลกธาตุ กามภพ รูปภพ อรูปภพเลยละ แคสมาธินะ แล้วถ้าใช้ปัญญา มันจะแยกแยะว่าสามโลกธาตุมีอะไรบ้าง สามโลกธาตุใครไปเกิด ใครไปตายบ้าง

สามโลกธาตุเขามีของเขามาตั้งเดิม แล้วจะมีต่อไปอย่างไร แล้วจิตเราจะไปเกิดตรงไหน จิตเรานะ จิตที่ยิ่งใหญ่นี้จะไปเกิดตรงไหน จะไปอยู่ตรงไหนของสามโลกธาตุ ถ้ามันปล่อยวาง มาเป็นอิสระ ครอบสามโลกธาตุเลย

แล้วถ้ามีอำนาจวาสนานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน ปฏิบัติธรรมใน พระพุทธศาสนา ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใจ ถ้ามันครอบสามโลกธาตุใจ ถ้ามันเห็นกาย เห็น เวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันแยกแยะของมันใจ วิปัสสนามันจะเกิดเริ่มขึ้น พระพุทธศาสนา ลึกกลับซับซ้อน มหัศจรรย์มาก

แต่ปากเปียกปากแฉะ โพล่ไปมั่วซั่ว มั่วสุม กลายเป็นไสยศาสตร์ ไสยโลก กลายเป็น เดียรติย์ กลายเป็นผู้วิเศษ กลายเป็นเรื่องไร้สาระ

แต่ถ้าจิตมันครอบสามโลกธาตุ แล้วมันมีอำนาจวาสนา มันโน้มไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันสะท้อนใจตัวที่ครอบสามโลกธาตุมาก ใจตัวที่ครอบ สามโลกธาตุว่ามันยิ่งใหญ่ใจ มันยิ่งใหญ่นะ มันทรงตัวอยู่ไม่ได้หรอก มันก็ไหลไปในสาม โลกธาตุนั้นแหละ เอ็งจะไปเกิดตรงไหนล่ะ

สิ่งที่เอ็งครอบสามโลกธาตุได้เพราะเอ็งมีพุทโธใจ เพราะเอ็งมีคำบริกรรม จิตมันการทำงานในตัวของมัน ไม่ไปทำงานเรื่องของคนอื่นใจ มันทำงานในตัวมันเอง ทำงานในตัวมันเอง จนมันเป็นอิสระใจ ถ้ามันเป็นอิสระ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิใจ ถ้ามันอำนาจ วาสนาของมัน มันก็ยิ่งใหญ่ของมันใจ แล้วมันอยู่ได้ไหม

เจริญแล้วเสื่อมหมดนะ สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา มันเป็นอนัตตา แล้วไม่มีใครเป็นเจ้าของ แล้วใครทำไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาหาศาล แล้วมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ถึงเป็นวิหารธรรมในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ ที่ปฏิบัติมา มันต้องมีหนทางของมันมา มันถึงจะเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าไม่มีสัจจะ ความจริงขึ้นมา มันจะยิ่งใหญ่มาจากไหน ไม่มีวาสนามันก็ไหลออกไป

วันศีล มีศีลมีสัตย์ ถ้าเรามีศีลมีสัตย์ ใครจะดีใครจะชั่วมันเรื่องของเขา คำว่า “เรื่องของ เขา” คือว่ามันเวรกรรมของสัตว์ เราควบคุมไม่ได้ว่ากรรมมันให้ผลเมื่อไหร่

คนคนนี้ โอ้โฮ! เป็นมหาบัณฑิตยอดเยี่ยมเลยนะ เวลากรรมมันให้ผลนะ ทำร้ายทำลาย ตัวเองไปหมดแล้ว คนคนหนึ่งนะ เลวทรามต่ำช้าขนาดไหน วันไหนเขาจะลึกได้ เขาวางดาบ เขา เลิกเลย

นี่ไง เวลากรรมมันให้ผลไง มันถึงวางใจอะไรไม่ได้เลยไง วางใจไม่ได้เลยเพราะว่าเรามีสติปัญญามากน้อยขนาดไหน เราได้ฝึกหัดมากน้อยขนาดไหน แล้วใจแต่ละดวงมันทำความดีความชั่วมาทั้งนั้นนะ มันไม่ใช่ว่ามันจะดีมาตลอดรอดฝั่ง มันจะชั่วไปตลอดกาล

แต่ของเรา เราก็มีทั้งดีทั้งชั่วนี้แหละ วันศุกร์ เราถึงมีวันปกติของใจไง วันควบคุมดูแล แล้วฝึกหัดมันขึ้นมาให้ได้ไง แล้วฝึกหัดขึ้นมาได้ ก็ควบคุมดูแลเรานี้ไง เวลาเมื่อไหร่มันผูกขึ้นมา มีอะไรกระทบขึ้นมา มีสติสัมปชัญญะเท่าทันมันให้ได้

ถ้าเท่าทันให้ได้นะ มันก็ศักดิ์ศรีไง ความเป็นคนไง มหัศจรรย์ไง จะยิ่งใหญ่มาากน้อยขนาดไหน ตายหมดแล้ว แล้วเราจะต้องมาอย่างยิ่งใหญ่ ด้อยค่ากันอยู่อย่างนี้ตลอดไปได้อย่างไร แล้วถ้ามันไม่ได้ แล้วจะฝึกหัดอย่างไร

ก็ฝึกหัด วันศีล วันหลักชัยของเรา วันปกติสุขของเรา ถ้าเราตั้งสัจจะขึ้นมา แล้วเราพยายามตั้งสัจจะ แล้วเราจะทำความสงบของใจของเราให้ได้

สิ่งปัจจัยเครื่องอาศัยภายนอกมันต้องมี สิ่งมีชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย

มีชีวิตไว้ทำไม นี่สำคัญ

สิ่งมีชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย กามภพ รูปภพ อรูปภพ วัฏฏะไง กวฬิงการาหารไง อาหารคำข้าวไง อาหารของโลกไง อาหารของวัฏฏะไง วิญญาณาหารไง ผัสสาหารไง มโนสัญเจตนาหาร ครอบวัฏฏะทั้งหมดไง

นี่ไง ถ้าผลมันเกิดขึ้นที่มีการกระทำแล้ว มันมหัศจรรย์ในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่อวดหาญ ไม่กล้าหาญกับใดๆ ทั้งสิ้น มันเรื่องของวัฏฏะ อวดหาญ กล้าหาญ ถ้ามีสัจจะ มีศีล

วันศีล วันธรรม

วันธรรม เราฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา จะสูงส่งต่ำต้อยแค่ไหนก็คนเหมือนกัน หัวใจเหมือนกัน แล้วหัวใจที่สูงส่ง หัวใจที่เลวทราม หัวใจที่มนุษย์ทุกขั้ว มนุสสเปโต มนุสสติรัจฉาโน มนุสสเทโว เราเป็นได้ทั้งนั้น ใจดวงนี้เป็นได้หลากหลายนัก เป็นได้หลากหลายนักเพราะมันสวมอารมณ์นั้นนะ มันสวมอารมณ์นั้นก็เป็นอย่างนั้นนะ แต่มันมีพฤติกรรมทำออกมาหรือยังเท่านั้นเอง ใจของคนถึงมหัศจรรย์ไง

แล้วถ้าเราควบคุมดูแลของเรา เปลือกนอกเราจะสูงส่งต่ำต้อยแค่ไหน นั้นมันเป็นผลของเวรของกรรม แต่เพราะมีอำนาจวาสนาได้เกิดเป็นมนุษย์ นี่ก็ผลของกรรมดี เกิดเป็นมนุษย์เป็น

อริยทรัพย์ไว้ ตั้งสติของเรา แล้วฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา เวลามันเป็นจริงเป็นจัง คีล สมาธิ ปัญญา

สติที่สมบูรณ์แบบ สติแล้วชอบคุณด้วย แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เวลามันหลุดมือไปก็โทษตัวเอง พยายามฝึกแล้วการกระทำมาใหม่ ตั้งสติ ฝึกสติ แล้วถ้ามันทันอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด มันเห็นเอง

จากที่มันไม่เท่าทันตัวเอง มันไม่เท่าทันอะไรเลย สติที่บกๆ พร่องๆ นี่แหละ แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติของเรา มันจะหงุดหงิด มันจะอะไร เราก็ตั้งใจทำของเรา เวลามันเท่าทันๆ ขึ้นมา นี่แหละรสของสติธรรม มีความสงบสุขๆ รสของสมาธิธรรมไว้

ตำรับตำราเขียนไว้มากมายมหาศาล ครูบาอาจารย์ก็ยืนยันมาทั้งนั้น แต่เวลามันเป็นขึ้นมาในใจ เอ๊ะ! ทุกข์เกือบตาย เวลามันวางได้ก็พอมีความสุขอยู่ชั่วคราว แล้วถ้าเราพยายามฝึกหัดปฏิบัติอย่างนี้ รักษาอย่างนี้ สุขอย่างนี้ เราจะไปหาที่ไหนได้ ในโลกนี้ไม่มี ในโลกนี้ คีล สมาธิ ปัญญาไม่มีขาย มีแต่ตำรับตำราให้ฝึกหัด แล้วถ้ามันเป็นจริงนะ สมาธิก็สมาธิของเรา

แต่กรรมของสัตว์ สัตว์โลกที่อ่อนแอต้องการให้คนคอยชี้นำ ก็ให้เขาชี้นำออกไปจนเป็นภวังค์ ไม่ใช่สมาธิ ภวังค์มันส่งออกไปหมด เพราะมันมีอารมณ์ มันมีส่วนของมายากำกับ แล้วก็ไปกับเขา แล้วอยู่อย่างนั้นเพราะอะไร เพราะนามธรรมไง ไม่มีวันจบวันสิ้น คิดได้ตลอดไปอยู่อย่างนั้นนะ แล้วมันก็อยู่อย่างนั้นนะ มันเป็นภวังค์

ถ้าเป็นสมาธิละ มันไม่ใช่ภวังค์นะ สมาธิมันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมเพราะอะไร ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุไฉน พอเหตุมันดับงามมันก็สงบระงับขึ้นมาไง แล้วถ้ารักษาไม่ได้เดี๋ยวมันก็เสื่อมไฉน แล้วสมาธิของเราหรือ

ของเราต่อเมื่อมีเหตุผลพอ เหตุผลอ่อนด้อย จบ แล้วฝึกหัดปฏิบัติจนชำนาญในวิธี

เคารพบูชาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นขึ้นมาในใจของตน แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามนะ สิ่งที่สูงบุดนั้นมันเป็นผลที่เรากระทำขึ้นมา สิ่งที่มีมันจะเป็นปัญญารู้แจ้ง มันจะรู้แจ้งขึ้นมาจากจิตดวงนั้น มันถึงเป็นจักขุญาณ ญาณหยั่งรู้ ตาของจิตเปิดขึ้น

จักขุญาณรู้ถึงสิ่งที่เป็นเชื้อไขที่ละเอียดลึกซึ้ง ที่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่ากิเลสๆๆ แล้วเราก็ตั่งชื่อไอนุ่นกิเลส ไอนี้กิเลส แล้วก็ฆ่ามัน สมมุติกิเลสขึ้นมาแล้วก็ฆ่ามัน ปลื้มใจ

หลอกเป็นชั้นๆ เข้าไป

แต่ถ้าเรารู้จริงเห็นจริงในหัวใจของตนนะ นิโรธ สัจจะความจริงอันนั้นมหัศจรรย์ เวลา
สังโยชน์ขาดดั่งแขนขาด มันขาดออกไปจากจิตของตนโดยข้อเท็จจริง

เพราะเรามีกิเลส เวลากิเลสมันตาย มันต้องตายไปจากจิตของเรา เรามีกิเลส แต่ไม่รู้ว่า
มันเป็นตอนไหนวะกิเลส เฮ้ย! กุบวรลุ่มจม กุฐีลุ่มไปหมดเลยนะ แต่ไม่รู้ว่ากิเลสมันมาตอน
ไหน แล้วไปตอนไหน มันเป็นไปได้อย่างไร พระพุทธศาสนาเป็นอย่างนั้นหรือ

ถ้าไม่เป็นอย่างนั้น วันศีล ให้มีสัจจะ ให้มีความจริงกับหัวใจของตน แล้วคุ้มครองดูแล
หัวใจของตนให้ดี ใครจะดี ใครจะชั่วเรื่องของเขา แต่ใจของเราถ้ามันจะชั่วก็หักห้ามมันไว้ ถ้ามัน
จะดีก็ส่งเสริมมันขึ้นมา แล้วสร้างคุณงามความดีในหัวใจของเราขึ้นมาเป็นปัจจัยตั้ง เป็น
สันติภูมิโก เป็นสมบัติของจิตดวงนั้น เอวัง